

NORGES HØYESTERETT

Den 14. mai 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Noer og Thyness i

HR-2020-1021-U, (sak nr. 20-068378SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Camilla Hagen)

mot

X kommune (X kommune - kommuneadvokaten
v/advokat Kristin Albretsen)

B (advokat Frank Tveit)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å samtykke til ankebehandling av spørsmål om omsorgsovertakelse, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd.
- (2) A er mor til C, født 00.00.2011 (9 år), og D, født 00.00.2017 (snart 3 år). Cs far er B, som er part i saken her. Ds far er E, som ikke har vært en del av saken.
- (3) Mor har også tre eldre barn med en annen mann.
- (4) C og D har bodd under offentlig omsorg siden akuttvedtak 23. juli 2019. De bor fortsatt i beredskapshjem. Det er ennå ikke funnet fosterhjem.
- (5) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Y traff 15. oktober 2019 vedtak med slik slutning:

«I sak 2019/00:

1. X kommune overtar omsorgen for C, f 00.00.2011.
2. C plasseres i fosterhjem.
3. A gis rett til samvær med C fire ganger pr. år á fire timer. Det gis anledning til å føre tilsyn under samværet.
4. B gis rett til samvær med C en gang pr. måned á fem timer. Det gis anledning til å føre tilsyn under samværet.

5. **Kommunens krav om å kontrollere og begrense kontakt mellom barnet og foreldrene på telefon og internett, tas ikke til følge.**

I sak 2019/00:

1. **X kommune overtar omsorgen for D, f. 00.00.2017.**
2. **D plasseres i fosterhjem.**
3. **A gis rett til samvær med D fire ganger pr. år á fire timer. Det gis anledning til å føre tilsyn under samværet.**
4. **Kommunens krav om å kontrollere og begrense kontakt mellom barnet og mor på telefon og internett, tas ikke til følge.»**

(6) Mor krevde overprøving av fylkesnemndas vedtak. Under saksforberedelsen for tingretten ble mors krav om sakkyndig ikke tatt til følge.

(7) Nedre Telemark tingrett avsa 24. januar 2020 dom med slik domsslutning:

- «1. **Fylkesnemndas vedtak i sak 2019/003152 (C, født 00.00.2011) punkt 1, 2 og 4 stadfestes.**
2. **A gis rett til samvær med C, født 00.00.2011, åtte ganger per år i fire timer. Det gis anledning til å føre tilsyn under samværene.**
3. **Fylkesnemndas vedtak i sak 2019/00 (D, født 00.00.2017) punkt 1 og 2 stadfestes.**
4. **A gis rett til samvær med D, født 00.00.2017, ti ganger per år i tre timer. Det gis anledning til å føre tilsyn under samværene.**
5. **Barneverntjenesten gis anledning til å regulere As kontakt med barna på telefon og sosiale medier, jf. barnevernloven § 4-19.»**

(8) Mor anket dommen til lagmannsretten. Agder lagmannsrett avsa 30. mars 2020 beslutning med slik slutning:

- «1. **Det gis ikke samtykke til å fremme anken over spørsmålet om omsorgsovertakelse.**
2. **Det gis samtykke til å fremme anken over spørsmålet om samvær.**
3. **Det gis samtykke til å fremme anken vedrørende barneverntjenestens kontroll med mors kontakt med barna på telefon og sosiale medier.»**

(9) Lagmannsretten har oppnevnt sakkyndig for å utrede spørsmålet om samvær.

(10) A har anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett for så vidt gjelder punkt 1.

(11) Det anføres at det er vesentlige svakheter ved tingrettens dom hva gjelder omsorgsovertakelsen, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c. Det anføres herunder at det ikke forelå et faktisk forsvarlig avgjørelsesgrunnlag. Spesielt burde det ha vært oppnevnt sakkyndig. Det er også vesentlige svakheter ved tingrettens vurderinger, herunder vurderingen av at det ikke er funnet fosterhjem til barna, vurderingen av hjelpetiltak, samt gjengivelsen av faktum. Det er heller ikke gjort en avveining av de kryssende hensyn i saken slik det kreves etter EMK artikkel 8 nr. 2.

- (12) Det anføres også at lagmannsretten burde henvist saken fordi anken har prinsipiell betydning, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav a. Det vises her til at det er behov for avklaring av hva som ligger i «very exceptional circumstances» relatert til omsorgsovertakelser, jf. HR-2020-663-S avsnitt 91.
- (13) *X kommune* har anført at det ikke hefter saksbehandlingsfeil ved lagmannsrettens beslutning. Det er foretatt en reell og forsvarlig vurdering av spørsmålet om omsorgsovertakelse, basert på et forsvarlig faktisk avgjørelsesgrunnlag. Det er ingen vesentlige svakheter ved tingrettens dom og saksbehandling, og anken reiser ingen prinsipielle spørsmål vedrørende terskelen for omsorgsovertakelse. Anken påstås dermed forkastet.
- (14) *B* har tiltrådt kommunens anførsler.
- (15) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling. Dette omfatter blant annet om de lovbestemte vilkårene for ankebehandling i lagmannsretten er oppfylt. Ved denne prøvingen har utvalget full kompetanse.
- (16) Dersom noen av ankevilkårene er oppfylt, hører spørsmålet om det skal gis anketillatelse for hele eller deler av saken under lagmannsrettens skjønn. Høyesteretts kompetanse er da begrenset til å prøve om skjønnet og den begrunnelse som eventuelt er gitt for dette, er forsvarlig, jf. blant annet HR-2017-776-A avsnitt 27 og 57. Som ledd i prøvingen av lagmannsrettens beslutning må ankeutvalget vurdere om tingrettens saksbehandling, herunder dens beslutningsgrunnlag og begrunnelse, gjør at det kan foreligge en krenkelse av retten til familieliv etter Grunnloven § 102 eller Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 dersom tingrettens dom blir stående som endelig avgjørelse i saken, jf. HR-2020-661-S avsnitt 61.
- (17) Mor har anført at tingretten ikke har basert omsorgsovertakelsen på et forsvarlig og oppdatert faktisk avgjørelsesgrunnlag, herunder at tingretten burde ha oppnevnt sakkyndig.
- (18) Ankeutvalget påpeker at både norsk rett og EMK krever at en omsorgsovertakelse er basert på et tilstrekkelig bredt og oppdatert beslutningsgrunnlag, jf. HR-2020-662-S avsnitt 58 og HR-2020-663-S avsnittene 94 og 95.
- (19) I HR-2020-663-S anførte mor at «det i saker om omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-12 bokstav a og d som hovedregel må innhentes uavhengige sakkyndige erklæringer om mor og barn», jf. avsnitt 98. Storkammer kommenterte anførselen i avsnitt 99:
- «EMDs praksis gir ikke støtte for dette. Hvorvidt det skal oppnevnes sakkyndig i disse sakene, beror på en konkret vurdering der det avgjørende er om saken kan avgjøres på et forsvarlig grunnlag uten slik oppnevning. Ved vurderingen må det blant annet tillegges vekt om det tidligere er innhentet sakkyndig erklæring, tiden som deretter er gått, og om det er skjedd endringer i foreldrenes livssituasjon og omsorgsevne, jf. Strand Lobben-dommen avsnitt 213 og 220-223 med videre henvisninger. Dette samsvarer for øvrig også godt med tvisteloven § 25-2 andre ledd. Det vil også ha betydning om det i saken fremkommer fagkyndige vurderinger på annen måte enn ved oppnevning av sakkyndig.»**
- (20) Mor krevde i saken her oppnevning av sakkyndig for tingretten. Begjæringen ble avslått under henvisning til at alle momenter som var relevante for omsorgsovertakelsen ville bli belyst gjennom annen bevisførsel, og at retten ville være satt med en fagkyndig meddommer med relevant kompetanse. Dette kan etter omstendighetene være tilstrekkelig.

- (21) Når ankeutvalget her kommer til at det skulle vært oppnevnt sakkyndig, er det fordi det fremgår av tingrettens dom at mor var inne i en positiv utvikling da tingretten behandlet saken i januar 2020. Hun har fått et «vesentlig redusert» alkoholforbruk. Hun har fått mer avstand til Ds far og bosituasjonen er bedre. Tingretten fremhever også at «det er svært positivt at mor nå har tatt initiativ til og startet i behandling».
- (22) Den positive utviklingen, sammen med den omstendighet at det ikke tidligere er innhentet sakkyndig erklæring i saken – heller ikke for fylkesnemnda – tilsier etter ankeutvalgets syn at vedtaket om omsorgsovertakelse ikke er basert på et tilstrekkelig bredt og oppdatert beslutningsgrunnlag.
- (23) Lagmannsrettens beslutning om å nekte anken over omsorgsovertakelsen fremmet må dermed oppheves.
- (24) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves for så vidt gjelder punkt 1.

Ragnhild Noer
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)